

Nr 124.

Av herr **Rosén m. fl.**, om utredning och förslag rörande
*författningsändringar till förhindrande av s. k. skatte-
flykt.*

I kommunalskattelagens par. 59 stadgas, att skatt för inkomst av tjänst (med visst undantag) samt skatt för inkomst av kapital skall av fysisk person utgöras i hemortskommunen, och i par. 66 säges, att med hemortskommun förstås i denna lag den kommun, där den skattskyldige författningsenligt skall vara för taxeringsåret mantalsskriven.

Mantalsskrivningen är sålunda av avgörande betydelse för en stor del av den kommunala beskattningen. Enligt mantalsskrivningsförordningens par. 3 mom. 1 skall envar mantalsskrivas där han är bosatt. Innebörden av ordet »bosatt» har emellertid, såsom även påpekas av kammarrättsrådet Norrman i hans handbok »Mantalsskrivning», allt ifrån mantalsskrivningsförordningens tillkomst varit föremål för en viss tvekan och villrådighet. Detta framgår redan av de utläggningar av begreppet »bosatt» samt av de undantag från den i nyss angivna stadgande inneslutna huvudregeln, som inrymts i nämnda mom. av mantalsskrivningsförordningen. En person kan sålunda vara »bosatt» på två eller flera platser, och härom säges i samma mom. av M. F., att sådan person skall mantalsskrivas där han vistas under sådana förhållanden, att han med avseende å tjänst, verksamhet eller andra omständigheter bör anses därstädes hava sitt egentliga »hemvist». Men så kan — likaledes författningsenligt — inträffa, att den skattskyldige ej kan anses hava sitt »egentliga hemvist» i vare sig det ena eller det andra mantalsskrivningsdistriktet, och i sådant fall medger förordningen den skattskyldige att »själv bestämma och anmäla, inom vilketdera distriktet han skall mantalsskrivas».

Denna oklarhet i författningarna med därav följande svårighet att bestämma rätt mantalsskrivnings- och beskattningssort har bl. a. möjliggjort den särskilt under senare år praktiserade s. k. skatteflykten, vilken består däri att personer, som hava sin huvudsakliga eller kanske enda verksamhet i en kommun med högre skatt, låta mantalsskriva sig i en närliggande kommun med lägre skatt. En medborgares naturliga beskattningssort är säkerligen oftast den kommun, där han förvärvar sin inkomst. Där har nämligen i regel kommunen vissa utgifter antingen för vederbörande själv och hans familj eller för det företag som ger honom hans inkomster eller för båda-dera. Mest iögonenfallande blir detta förhållande beträffande ledarna för eller ägarna av stora företag och stora förmögenheter. Vederbörande kan

låta mantals- och skatteskriva sig utanför den ort, där företaget är beläget eller där han förvärvat sin förmögenhet, medan denna ort har fått och alltjämt får vidkännas de utgifter, som i samband med företagens drift respektive förmögenhetens förvärvande påvilar det allmänna.

Det måste anses vara stridande mot god samhällsordning att en inkomsttagare — det gäller ofta de största inkomsttagarna — skall kunna välja åt sig en mantalsskrivningsort enbart för att undandraga sig de skatter som den kommun, där han förvärvat sin inkomst resp. sin förmögenhet, måste upptaga för att hålla arbetslivet i gång och administrera samhället.

Exemplen på här avsedd s. k. skatteflykt äro många och ha i vissa fall, såsom ett under förlidet år i huvudstaden inträffat, väckt allmän och utan tvivel berättigad indignation. Ett annat typiskt fall må här relateras.

Ett storrederi är organiserat som aktiebolag och skattar som sådant för rörelse i Göteborg. Men den som i egenskap av ägare och ledare har de största inkomsterna av företaget köper en gård lät oss säga i Onsala samt »bosätter» sig och låter sig mantalsskrivas där. Den kommun, där »mantalsskrivningsgården» är belägen, har inga som helst utgifter motsvarande de högst betydande skatteintäkter, som skeppsredarens »flyttning» till kommunen för med sig, medan Göteborgs stad får vidkännas en mängd utgifter för speciellt fattigvård, sjukvård och arbetslöshet, som en stor rederirörelse föranleder.

Behovet av ändrade bestämmelser för här berörda förhållanden påkallas givetvis icke av den så att säga naturliga utflyttningen från storstäderna av folk i små villkor, som taga sin inkomst i storstaden men betala skatt i bostadskommunen, eftersom den sistnämnda ju i regel får ge full prestation för skatteintäkten. Utan det påkallas med hänsyn till de stora inkomsttagare, som välja sin mantalsskrivnings- och beskattningsort av krasst egenlyttiga motiv. Dessa stora inkomsttagare bereda i regel icke den ort, där de låta mantalsskriva sig, några utgifter även om de vistas där någon del av året, medan däremot de hos dem anställda, som stanna kvar och av många skäl måste stanna kvar på den ort, där vederbörande driver sin rörelse, ofta tynga det allmänna mera, än vad som utbalanseras av deras skattebidrag.

Det skall icke fördöljas att en sådan författningsändring, som med denna motion avses, i vanliga fall är ett de större städernas intresse och icke landsbygdens. Dock kan även inträffa fall, där på grund av brister i hithörande författningar en skattetyngd landskommun går miste om en stor skattebetalares bidrag enbart därför, att denne finner för gott att skaffa sig möjlighet att låta mantalsskriva sig utanför kommunen ehuru han alltjämt drar sin inkomst eller det huvudsakliga av sin inkomst från där bedriven rörelse. Det kan även inträffa, att en sådan skattebetalare mot sin vilja ålägges att låta mantalsskriva sig utanför förvärvskommunen.

På grund av vad ovan anförts få undertecknade föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till sådan ändring av mantalsskrivningsförordningen eventuellt även av kommunal-skattelagen, att skattskyldig icke obehörigen må kunna undandra sig sin skatteplikt mot kommun, vilken är att anse som hans naturliga beskattningsort.

Stockholm den 22 januari 1934.

Emil Rosén.

Edg. Sjödahl.

Ivan Pauli.
